

SLUŽBENE NOVINE

FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Godina IX – Broj 52

Ponedjeljak, 28. listopada/oktobra
2002. godine
S A R A J E V O

Pretplata za II polugodište 2002.
uključujući i pretplatu za
"Službeni glasnik BiH": KM 100.-

Na temelju članka 63. stavak 2. Zakona o cestama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/02), federalni ministar prometa i komunikacija, donosi

MJERILA

ZA UTVRĐIVANJE PREKOMJERNE UPORABE JAVNE CESTE

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Mjerilima utvrđuje prekomjerna uporaba javne ceste, postupak za dobijanje rješenja o odobrenju za prekomjernu uporabu javne ceste, postupak za rekonstrukciju i prilagođavanje javne ceste, mjerila za obračun naknade, način obračuna i naplate naknade za prekomjernu uporabu javne ceste, te nadzor nad provođenjem ovih mjerila.

Članak 2.

(1) Prekomjerena uporaba javne ceste podrazumijeva njezinu uporabu iznad vrijednosti prometnog opterećenja za koju je projektovana, odnosno građena, nastalu zbog obavljanja djelatnosti pravnih i fizičkih lica uz javnu cestu.

(2) Pod povećanim prometnim opterećenjem iz stavka 1. ovog članka, smatra se porast prosječnog godišnjeg dnevnog prometa srednje teških i teških teretnih vozila za više od 10% u odnosu na postojeći.

Članak 3.

Pod djelatnostima iz članka 2. stavak 1. ovih mjerila smatra se:

- proizvodnja odnosno eksploatacija energetskih mineralnih sirovina, mineralnih sirovina iz kojih se mogu proizvoditi metali i njihovi spojevi, nemetalnih minerala, arhitektonskog građevinskog kamena, svih vrsta soli i solnih voda, mineralnih i geotermalnih voda iz kojih se dobijaju mineralne sirovine, tehničkog građevinskog kamena, građevinskog pijeska i šljunka, opekarske gline i proizvoda od gline, te drvene građe,
- eksploatacija ležišta građevinskog pijeska i šljunka iz korita i sa obala vodotoka, jezera, umjetnih objekata za skupljanje vode, uređenog i neuređenog inudacionog područja, iz ušća rijeka,
- izgradnja građevina prometa i komunikacija, energetskih, vodnih i industrijskih građevina, građevina za postupanje sa otpadom te građevina za posebne namjene,
- preusmjeravanje prometa zbog zatvaranja javne ceste na duže od 10 dana, na druge javne ceste.

II - RJEŠENJA O ODOBRENJU ZA PREKOMJERNU UPORABU JAVNE CESTE

Članak 4.

Ako je javna cesta izložena povećanom prometnom opterećenju iz članka 2. stavak 2. ovih mjerila, fizička i pravna lica u vezi sa čijim djelatnostima dolazi do njene prekomjerne uporabe (u daljnjem tekstu: korisnici) dužni su podnijeti zahtjev Direkciji cesta Federacije BiH za magistralne ceste ili nadležnom kantonalnom organu za regionalne i lokalne

ceste, odnosno korisniku koncesije (u daljnjem tekstu: nadležni organ za ceste), za dobivanje rješenja o odobrenju za prekomjernu uporabu javne ceste te platiti naknadu za prekomjernu uporabu javne ceste (u daljnjem tekstu: naknada).

Članak 5.

Zahtjev iz članka 4. ovih mjerila mora sadržati:

- podatke o planiranoj količini tereta koji se za korisnike treba prevesti po javnoj cesti ili koju korisnik prodaje drugim korisnicima izraženo u m³ ili tonama,
- položaj, oblik, veličinu i granice područja na kojem korisnik obavlja djelatnost,
- kartu cestovne mreže sa ucrtanim itinererima prijevoza tereta, odnosno o najčešće korišćenim itinererima, ako korisnik prodaje terete drugim korisnicima,
- izvod iz sudskog registra korisnika,
- rješenje nadležnog organa općine, kantona ili Federacije o odobrenju obavljanja djelatnosti korisnika.

Članak 6.

(1) Rješenje o odobrenju za prekomjernu uporabu ceste (u daljnjem tekstu: rješenje), izdaje onaj nadležni organ za ceste, koji upravlja cestom na koju se neposredno uključuju, odnosno isključuju vozila, koja obavljaju prijevoz tereta za korisnika odnosno od korisnika.

(2) Ako zbog obavljanja djelatnosti dolazi do povećanog prometnog opterećenja na više cesta i na području koje pokriva više nadležnih organa za ceste, rješenje će izdati onaj nadležni organ za ceste koji u svojoj nadležnosti ima najviše kilometara cesta pod prekomjernom uporabom zbog te djelatnosti.

Članak 7.

Rješenjem iz članka 6. ovih mjerila, utvrđuje se visina, način obračuna te način plaćanja naknade.

Članak 8.

(1) Naknadu iz članka 4. ovih mjerila, korisnici na osnovu izdatog rješenja, uplaćuju sukladno posebnim propisima, u korist računa nadležnog organa za ceste koji je izdao rješenje o odobrenju za prekomjernu uporabu javne ceste.

(2) Naknada se koristi za pokrivanje povećanih troškova održavanja javnih cesta.

III - POSTUPAK ZA REKONSTRUKCIJU, ODNOSNO PRILAGOĐAVANJE JAVNE CESTE

Članak 9.

(1) Ako korisnik želi započeti obavljanje djelatnosti uz javne ceste, koje nisu građene tako da mogu podnijeti osovinsko opterećenje od najmanje 100 KN ili koje nemaju odgovarajuće tehničke elemente za sigurno odvijanje prometa srednje teških i teških teretnih vozila, javna cesta se mora prije započinjanja djelatnosti rekonstruisati odnosno prilagoditi za povećano prometno opterećenje.

(2) Troškovi rekonstrukcije odnosno prilagođavanja javne ceste iz stavka 1. ovog članka, u cjelosti terete korisnika.

Članak 10.

Pod rekonstrukcijom odnosno prilagođavanjem javne ceste iz članka 9. ovih mjerila podrazumijeva se:

- prikupljanje podataka o stanju kolnika javne ceste (mjerjenje stanja geometrije površine kolnika, mjerjenje trenja površine kolnika, te mjerjenje nosivosti kolnika),
- prikupljanje podataka o ostalim elementima javne ceste, stanju objekata, prometne signalizacije i opreme javne ceste,
- izrada tehničke dokumentacije za rekonstrukciju odnosno prilagodbu javne ceste,
- pojačanje kolničke konstrukcije radi povećanja nosivosti za prihvat osovinskog opterećenja od najmanje 100 KN.
- korekcija geometrijskih elemenata javne ceste,

- prilagođavanje prometnih znakova i signalizacije radi osiguranja uvjeta za sigurno i nesmetano odvijanje prometa,
- izrada odgovarajućih prilaza odnosno priključaka uz javnu cestu, te
- ostali potrebni radovi.

Članak 11.

Način ulaganja sredstava u rekonstrukciju javne ceste, sukladno članku 10. ovih mjerila, utvrđuje se ugovorom koji zaključuju nadležni organ za ceste i korisnik.

Članak 12.

Korisnik se oslobađa plaćanja naknade za prekomjernu uporabu javne ceste za razdoblje srazmjerno visini uložениh sredstava u rekonstrukciju odnosno prilagođavanje javne ceste.

Članak 13.

Ulaganjem sredstava u rekonstrukciju javne ceste sukladno članku 10. ovih mjerila korisnik ne stječe pravo vlasništva niti druga prava po bilo kojem temelju nad rekonstruisanim dijelom javne ceste.

IV - VISINA I NAČIN OBRAČUNA NAKNADE

Članak 14.

Visina i način obračuna naknade za prekomjernu uporabu javne ceste, ovise o količini prijevoza, dužini cesta na kojima se vrši prijevoz, preopterećenju vozila i vrsti djelatnosti koju obavlja korisnik, a utvrđuje se rješenjem nadležnog organa za ceste.

Članak 15.

Naknada za obavljanje djelatnosti iz članka 3. ovih mjerila vozilima koja sa teretom premašuju dozvoljene dimenzije, ukupnu masu ili osovinsko opterećenje, ukoliko korisnik po posebnom ugovoru sa nadležnim organom za ceste nije financirao ojačanje ceste za povećano opterećenje, obračunava se sukladno Pravilnikom o utvrđivanju uvjeta za obavljanje vanrednog prijevoza i visinu naknade za vanrednu uporabu cesta ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/02).

Članak 16.

- (1) Vozilima koja sa teretom ne premašuju dozvoljene dimenzije, ukupnu masu ili osovinsko opterećenje, naknada za obavljanje djelatnosti iz članka 3. alineja 1., 2. i 3. ovih mjerila iznosi 0,05 KM za svaku tonu prevezenog materijala ili mineralne sirovine za svaki km ceste.
- (2) Naknada iz stavka 1. ovog članka obračunava se i plaća mjesečno na temelju podataka o količini materijala koje je korisnik prevezao u toku mjeseca.
- (3) Podatke o prevezenim količinama materijala korisnik je dužan dostaviti nadležnom organu za ceste do desetog u mjesecu za protekli mjesec.
- (4) Nadležni organ za ceste dužan je korisniku obračunati iznos naknade i ispostaviti fakturu za izvršeni prijevoz u roku od 7 dana po dobivanju podataka iz točke 3. ovog članka.
- (5) Korisnik je dužan obračunatu naknadu iz točke 4. ovog članka platiti u roku od najviše 15 dana po dobivanju fakture.

Članak 17.

- (1) Naknada kod planiranog zatvaranja javne ceste sukladno djelatnosti iz članka 3. alineja 4. ovih mjerila iznosi 50 KM na dan po kilometru zatvorene ceste.

(2) Naknada se obračunava prema stvarnom broju dana zatvorenosti javne ceste, a plaća se u rokovima utvrđenim rješenjem.

(3) Pored naknade iz stavka 1. ovog članka, korisnik je dužan platiti i ostale troškove kao što su troškovi:

- izrade prometnog projekta,
- postavljanje privremenih prometnih znakova za preusmjeravanje prometa,
- prilagođavanje postojeće prometne signalizacije i opreme zaobilaznih cesta,
- izvođenje manjih radova potrebnih za osiguranje sigurnog odvijanja prometa na zaobilaznim cestama,
- dovođenje zaobilaznih cesta u prvobitno stanje nakon puštanja u promet zatvorene javne ceste, te
- ostalih potrebnih radova.

(4) Način i rokovi plaćanja troškova iz stavka 3. ovog članka utvrđuju se rješenjem.

V - ZAJEDNIČKE ODREDBE O OBRAČUNU I NAPLATI NAKNADE

Članak 18.

Na novčana potraživanja iz članka 8. ovih mjerila, primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku.

Članak 19.

Od korisnika čiji se platni promet obavlja preko računa koje vode ovlaštene organizacije za obavljanje platnog prometa, naplatu dospjelih neplaćenih iznosa naknade zajedno sa pripadajućom propisanom kamatom, obavljaju te organizacije na temelju izvršnog rješenja, prijenosom sredstava sa računa obveznika preko propisanog prolaznog uplatnog računa na račun nadležnog organa za ceste.

Članak 20.

Protiv rješenja nadležnog organa za ceste korisnik može izjaviti žalbu federalnom ministru prometa i komunikacija u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Članak 21.

(1) Naknada koja se naplaćuje od korisnika zbog čije djelatnosti dolazi do povećanog prometnog opterećenja na više cesta i na području koje pokriva više nadležnih organa za ceste, a rješenje je izdato sukladno članku 6. stavak 2. ovih mjerila, dijeli se na ostale nadležne organe za ceste srazmjerno broju kilometara javnih cesta u njihovoj nadležnosti pod prekomjernom uporabom zbog te djelatnosti.

(2) Način međusobne raspodjele naknade iz stavka 1. ovog članka nadležni organi za ceste utvrđuju ugovorom.

VI - PRIJELAZNE I ZAVRŠENE ODREDBE

Članak 22.

Ova mjerila stupaju na snagu osmog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

Ministar
Besim Mehmedić, v. r.

.....

Na osnovu člana 63. stav 2. Zakona o cestama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/02), federalni ministar prometa i komunikacija, donosi

MJERILA

ZA UTVRĐIVANJE PREKOMJERNE UPOTREBE JAVNE CESTE

I - OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim se Mjerilima utvrđuje prekomjerna upotreba javne ceste, postupak za dobijanje rješenja o odobrenju za prekomjernu upotrebu javne ceste, postupak za rekonstrukciju i prilagođavanje javne ceste, mjerila za obračun naknade, način obračuna i naplate naknade za prekomjernu upotrebu javne ceste, te nadzor nad provođenjem ovih mjerila.

Član 2.

(1) Prekomjerena upotreba javne ceste podrazumijeva njezinu upotrebu iznad vrijednosti prometnog opterećenja za koju je projektovana, odnosno građena, nastalu zbog obavljanja djelatnosti pravnih i fizičkih lica uz javnu cestu.

(2) Pod povećanim prometnim opterećenjem iz stava 1. ovog člana, smatra se porast prosječnog godišnjeg dnevnog prometa srednje teških i teških teretnih vozila za više od 10 % u odnosu na postojeći.

Član 3.

Pod djelatnostima iz člana 2. stav 1. ovih mjerila smatra se:

- proizvodnja odnosno eksploatacija energetskih mineralnih sirovina, mineralnih sirovina iz kojih se mogu proizvoditi metali i njihovi spojevi, nemetalnih minerala, arhitektonskog građevinskog kamena, svih vrsta soli i solnih voda, mineralnih i geotermalnih voda iz kojih se dobijaju mineralne sirovine, tehničkog građevinskog kamena, građevinskog pijeska i šljunka, opekarske gline i proizvoda od gline, te drvene građe,
- eksploatacija ležišta građevinskog pijeska i šljunka iz korita i sa obala vodotoka, jezera, umjetnih objekata za skupljanje vode, uređenog i neuređenog inudacionog područja, iz ušća rijeka,
- izgradnja građevina prometa i komunikacija, energetskih, vodnih i industrijskih građevina, građevina za postupanje sa otpadom te građevina za posebne namjene,
- preusmjeravanje prometa zbog zatvaranja javne ceste na duže od 10 dana, na druge javne ceste.

II - RJEŠENJA O ODOBRENJU ZA PREKOMJERNU UPOTREBU JAVNE CESTE

Član 4.

Ako je javna cesta izložena povećanom prometnom opterećenju iz člana 2. stav 2. ovih mjerila, fizička i pravna lica u vezi sa čijim djelatnostima dolazi do njene prekomjerne upotrebe (u daljem tekstu: korisnici) dužni su podnijeti zahtjev Direkciji cesta Federacije BiH za magistralne ceste ili nadležnom kantonalnom organu za regionalne i lokalne ceste, odnosno korisniku koncesije (u daljem tekstu: nadležni organ za ceste), za dobivanje rješenja o odobrenju za prekomjernu upotrebu javne ceste te platiti naknadu za prekomjernu upotrebu javne ceste (u daljem tekstu: naknada).

Član 5.

Zahtjev iz člana 4. ovih mjerila mora sadržavati:

- podatke o planiranoj količini tereta koji se za korisnike treba prevesti po javnoj cesti ili koju korisnik prodaje drugim korisnicima izraženo u m³ ili tonama,
- položaj, oblik, veličinu i granice područja na kojem korisnik obavlja djelatnost,
- kartu cestovne mreže sa ucrtanim itinererima prijevoza tereta, odnosno o najčešće korišćenim itinererima, ako korisnik prodaje terete drugim korisnicima,
- izvod iz sudskog registra korisnika,
- rješenje nadležnog organa općine, kantona ili Federacije o odobrenju obavljanja djelatnosti korisnika.

Član 6.

(1) Rješenje o odobrenju za prekomjernu upotrebu ceste (u daljem tekstu: rješenje), izdaje onaj nadležni organ za ceste, koji upravlja cestom na koju se neposredno uključuju, odnosno isključuju vozila, koja obavljaju prijevoz tereta za korisnika odnosno od korisnika.

(2) Ako zbog obavljanja djelatnosti dolazi do povećanog prometnog opterećenja na više cesta i na području koje pokriva više nadležnih organa za ceste, rješenje će izdati onaj nadležni organ za ceste koji u svojoj nadležnosti ima najviše kilometara cesta pod prekomjernom upotrebom zbog te djelatnosti.

Član 7.

Rješenjem iz člana 6. ovih mjerila, utvrđuje se visina, način obračuna te način plaćanja naknade.

Član 8.

(1) Naknadu iz člana 4. ovih mjerila, korisnici na osnovu izdatog rješenja, uplaćuju u skladu sa posebnim propisima, u korist računa nadležnog organa za ceste koji je izdao rješenje o odobrenju za prekomjernu upotrebu javne ceste.

(2) Naknada se koristi za pokrivanje povećanih troškova održavanja javnih cesta.

III - POSTUPAK ZA REKONSTRUKCIJU, ODNOSNO PRILAGOĐAVANJE JAVNE CESTE

Član 9.

(1) Ako korisnik želi započeti obavljanje djelatnosti uz javne ceste, koje nisu građene tako da mogu podnijeti osovinsko opterećenje od najmanje 100 KN ili koje nemaju odgovarajuće tehničke elemente za sigurno odvijanje prometa srednje teških i teških teretnih vozila, javna cesta se mora prije započinjanja djelatnosti rekonstruisati odnosno prilagoditi za povećano prometno opterećenje.

(2) Troškovi rekonstrukcije odnosno prilagođavanja javne ceste iz stava 1. ovog člana, u cjelosti terete korisnika.

Član 10.

Pod rekonstrukcijom odnosno prilagođavanjem javne ceste iz člana 9. ovih mjerila podrazumijeva se:

- prikupljanje podataka o stanju kolovoza javne ceste (mjerenje stanja geometrije površine kolovoza, mjerenje trenja površine kolovoza, te mjerenje nosivosti kolovoza),
- prikupljanje podataka o ostalim elementima javne ceste, stanju objekata, prometne signalizacije i opreme javne ceste,
- izrada tehničke dokumentacije za rekonstrukciju odnosno prilagodbu javne ceste,
- pojačanje kolovozne konstrukcije radi povećanja nosivosti za prihvat osovinskog opterećenja od najmanje 100 KN.
- korekcija geometrijskih elemenata javne ceste,
- prilagođavanje prometnih znakova i signalizacije radi osiguranja uslova za sigurno i nesmetano odvijanje prometa,
- izrada odgovarajućih prilaza odnosno priključaka uz javnu cestu, te
- ostali potrebni radovi.

Član 11.

Način ulaganja sredstava u rekonstrukciju javne ceste, u skladu sa članom 10. ovih mjerila, utvrđuje se ugovorom koji zaključuju nadležni organ za ceste i korisnik.

Član 12.

Korisnik se oslobađa plaćanja naknade za prekomjernu upotrebu javne ceste za razdoblje srazmjerno visini uložениh sredstava u rekonstrukciju odnosno prilagođavanje javne ceste.

Član 13.

Ulaganjem sredstava u rekonstrukciju javne ceste u skladu sa članom 10. ovih mjerila korisnik ne stiče pravo vlasništva niti druga prava po bilo kojoj osnovi nad rekonstruisanim dijelom javne ceste.

IV - VISINA I NAČIN OBRAČUNA NAKNADE

Član 14.

Visina i način obračuna naknade za prekomjernu upotrebu javne ceste, ovise o količini prijevoza, dužini cesta na kojima se vrši prijevoz, preopterećenju vozila i vrsti djelatnosti koju obavlja korisnik, a utvrđuje se rješenjem nadležnog organa za ceste.

Član 15.

Naknada za obavljanje djelatnosti iz člana 3. ovih mjerila vozilima koja sa teretom premašuju dozvoljene dimenzije, ukupnu masu ili osovinsko opterećenje, ukoliko korisnik po posebnom ugovoru sa nadležnim organom za ceste nije finansirao ojačanje ceste za povećano opterećenje, obračunava se u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju uslova za obavljanje vanrednog prijevoza i visinu naknade za vanrednu upotrebu cesta ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/02).

Član 16.

- (1) Vozilima koja sa teretom ne premašuju dozvoljene dimenzije, ukupnu masu ili osovinsko opterećenje, naknada za obavljanje djelatnosti iz člana 3. alineja 1., 2. i 3. ovih mjerila iznosi 0, 05 KM za svaku tonu prevezenog materijala ili mineralne sirovine za svaki km ceste.
- (2) Naknada iz stava 1. ovog člana obračunava se i plaća mjesečno na osnovu podataka o količini materijala koje je korisnik prevezao u toku mjeseca.
- (3) Podatke o prevezenim količinama materijala korisnik je dužan dostaviti nadležnom organu za ceste do desetog u mjesecu za protekli mjesec.
- (4) Nadležni organ za ceste dužan je korisniku obračunati iznos naknade i ispostaviti fakturu za izvršeni prijevoz u roku od 7 dana po dobivanju podataka iz tačke 3. ovog člana.
- (5) Korisnik je dužan obračunatu naknadu iz tačke 4. ovog člana platiti u roku od najviše 15 dana po dobivanju fakture.

Član 17.

- (1) Naknada kod planiranog zatvaranja javne ceste u skladu sa djelatnosti iz člana 3. alineja 4. ovih mjerila iznosi 50 KM na dan po kilometru zatvorene ceste.
- (2) Naknada se obračunava prema stvarnom broju dana zatvorenosti javne ceste, a plaća se u rokovima utvrđenim rješenjem.
- (3) Pored naknade iz stava 1. ovog člana, korisnik je dužan platiti i ostale troškove kao što su troškovi:
  - izrade prometnog projekta,

- postavljanje privremenih prometnih znakova za preusmjerenje prometa,
- prilagođavanje postojeće prometne signalizacije i opreme zaobilaznih cesta,
- izvođenje manjih radova potrebnih za osiguranje sigurnog odvijanja prometa na zaobilaznim cestama,
- dovođenje zaobilaznih cesta u prvobitno stanje nakon puštanja u promet zatvorene javne ceste, te
- ostalih potrebnih radova.

(4) Način i rokovi plaćanja troškova iz stava 3. ovog člana utvrđuju se rješenjem.

V - ZAJEDNIČKE ODREDBE O OBRAČUNU I NAPLATI NAKNADE

Član 18.

Na novčana potraživanja iz člana 8. ovih mjera, primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku.

Član 19.

Od korisnika čiji se platni promet obavlja preko računa koje vode ovlaštene organizacije za obavljanje platnog prometa, naplatu dospjelih neplaćenih iznosa naknade zajedno sa pripadajućom propisanom kamatom, obavljaju te organizacije na osnovu izvršnog rješenja, prijenosom sredstava sa računa obaveznika preko propisanog prolaznog uplatnog računa na račun nadležnog organa za cesta.

Član 20.

Protiv rješenja nadležnog organa za cesta korisnik može izjaviti žalbu federalnom ministru prometa i komunikacija u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Član 21.

(1) Naknada koja se naplaćuje od korisnika zbog čije djelatnosti dolazi do povećanog prometnog opterećenja na više cesta i na području koje pokriva više nadležnih organa za cesta, a rješenje je izdato u skladu sa članom 6. stav 2. ovih mjera, dijeli se na ostale nadležne organe za cesta srazmjerno broju kilometara javnih cesta u njihovoj nadležnosti pod prekomjernom upotrebom zbog te djelatnosti.

(2) Način međusobne raspodjele naknade iz stava 1. ovog člana nadležni organi za cesta utvrđuju ugovorom.

VI - PRIJELAZNE I ZAVRŠENE ODREDBE

Član 22.

Ova mjera stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 01-27-871/02
10. oktobra 2002. godine
Sarajevo

Ministar
Besim Mehmedić, s. r.